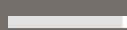

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Karakterfrihed og skriftlig feedback

Indsatsbeskrivelse

Karakterfrihed og skriftlig feedback
Indsatsbeskrivelse

Februar 2023

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

1	Indledning.....	4
1.1	Læsevejledning	4
1.2	Baggrund.....	4
2	Kort om indsatsens vidensgrundlag.....	6
2.1	Centrale pointer fra kortlægningen.....	6
3	Indsatsbeskrivelse: Afprøvning af karakterfrihed og skriftlig feedback	8
3.1	Formål med forsøg med karakterfrihed og skriftlig feedback.....	8
3.2	Indsatsens målgruppe.....	8
3.3	Retsvirkning.....	8
3.4	Forståelse af karakterfrihed og skriftlig formativ feedback	9
3.5	Implementeringsforudsætninger.....	10
3.6	Kerneelementer i indsatsen	11
3.6.1	Kerneelement: Karakterfrihed	12
3.6.2	Kerneelement: Afgivelse af skriftlig formativ feedback	12
3.6.3	Kerneelement: Skoleledelsen sætter rammer for forsøget.....	13
3.6.4	Kerneelement: Lærerne drøfter forsøget.....	14
3.6.5	Kerneelement: De deltagende elever inddrages	15
3.6.6	Kerneelement: Forældre til deltagende elever orienteres	15
3.6.7	Kerneelement: Skolebestyrelse og elevråd drøfter forsøget	16

1 Indledning

Forsøget med karakterfrihed og skriftlig formativ feedback er en del af et forsøgsprogram om forskellige karakter- og bedømmelsessystemer. Forsøget er blevet iværksat for at undersøge, om en ændret karakter- og bedømmelsespraksis kan bidrage positivt til elevernes trivsel og motivation. Forsøget udspringer af en politisk aftale fra oktober 2021 og er efterfølgende blevet udviklet med inddragelse af eksperter, Sammen om Skolen og tre folkeskoler i skoleåret 2022/23.

Som skole deltager I i forsøget ved at give elever i de deltagende klasser skriftlig formativ feedback i stedet for standpunktskarakterer. Der skal i øvrigt være karakterfrihed i hverdagen i de fag, skolen deltager med.

Forsøget afprøves i folkeskolens 8.-10. klasse i skoleårene 2023/2024 og 2024/2025. Evalueringen af forsøget forventes offentliggjort i slutningen af 2025.

Tak til alle, som har deltaget i udviklingen af forsøget, og på forhånd tak til alle forsøgets deltagere.

1.1 Læsevejledning

Indsatsbeskrivelsen forklarer, hvad forsøget indebærer, og hvordan det skal afprøves. Den er opbygget på følgende måde:

- Kapitel 1 beskriver det samlede forsøgsprogram med forskellige karakter- og bedømmelsesformer, som dette forsøg er en del af.
- Kapitel 2 opsummerer kort det vidensgrundlag, forsøget bygger på.
- Kapitel 3 er selve indsatsbeskrivelsen, der beskriver, hvad forsøget går ud på, og hvad den enkelte skole skal gøre. Her skitseres forsøgets rammer, implementeringsforudsætninger og kerneelementer. Implementeringsforudsætningerne skal ses som bagvedliggende forhold, der fremmer implementeringen, mens kernelementerne er de konkrete aktiviteter, der skal finde sted i forsøget. Kapitel 3 kan læses uafhængigt af de øvrige kapitler.

1.2 Baggrund

I forbindelse med den politiske aftale om nyt evaluerings- og bedømmelsessystem er der i oktober 2021 indgået en delaftale om forsøgsprogram med forskellige karakter- og bedømmelsessystemer.

Forsøgsprogrammets formål er at afprøve en ændret karakter- og bedømmelsespraksis. Det skal undersøges, om en ændret karakter- og bedømmelsespraksis bidrager positivt til elevens trivsel og motivation. Derudover skal forsøget undersøge indsatsernes betydning for blandt andet undervisningen, læringsmiljøet og klassens fællesskab.

Der er ambitionen at opnå viden om indsatsernes betydning ved at tilrettelægge afprøvningen som et systematisk forsøg, hvor det er muligt at sammenligne besvarelser i spørgeskemaundersøgelser for indsatsskoler med tilsvarende fra skoler, der ikke har deltaget i forsøget.

Forsøget skal desuden give viden om, hvordan der i praksis arbejdes med alternative karakter- og bedømmelsesformer, og hvordan elever og lærere oplever dem.

Indsatterne evalueres derfor af en ekstern evaluator via en kombination af kvalitative og kvantitative datakilder. Deltagende lærere, elever og skoleleder skal besvare spørgeskemaer et antal gange i løbet af afprøvningen. Udvalgte skoler vil desuden modtage besøg af evaluatoren, der vil foretage interviews med elever, lærere og skoleledelsen.

Forsøgsprogrammets fire indsatser

Programmets konkrete mål er at udvikle og afprøve fire indsatser:

- Karakterer for arbejdsindsats i 8.-10. klasse
- Karakterer for orden og adfærd i 8.-10. klasse
- Karakterfrihed indtil afgangsprøverne mod, at der i stedet gives skriftlig formativ feedback, herunder eventuelt også i arbejdsindsats.
- Alternativ og mere praktisk orienteret mundtlig prøve i dansk og/eller matematik.

2 Kort om indsatsens vidensgrundlag

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) har i skoleåret 2022/23 gennemført en udviklingsfase, hvor forsøgsprogrammets dele er blevet diskuteret med lærere og skoleledere samt videnspersoner og folkeskolens parter i Sammen om Skolen.¹ STUK har derudover foretaget en mindre forundersøgelse, som omfatter en udforskning af eksisterende praksis og viden om emnet.

Vidensafdækningen bygger på viden fra et begrænset antal internationale og danske studier, som blandt andet rummer perspektiver på betydningen af karakterer, karakterfrihed og skriftlig feedback for elevers læring, trivsel og motivation. Mange af disse studier på området har dog fokus på erfaringer fra lande som blandt andet Australien og USA, som ikke uden videre kan overføres til en dansk kontekst. Der er ikke foretaget en systematisk litteratursøgning.

I forbindelse med undersøgelsen af praksis har STUK indsamlet erfaringer fra tidligere forsøg med karakterfrihed i hverdagen på folkeskoler og gymnasier. STUK har desuden også talt med skoleledere fra en række frie grundskoler, der har valgt at være karakter- og prøvfri. STUK har ikke undersøgt, hvor udbredte disse praksisser er i Danmark, men giver et indblik i skolernes overvejelser om karakterfrihed, samt de fordele og udfordringer de oplever. Undersøgelsen består af telefoninterviews med skoleledere eller lærere og indeholder således ikke perspektiver fra elever eller forældre.

2.1 Centrale pointer fra kortlægningen

Forskningen giver ikke entydige svar på betydningen af karakterer for elevers motivation og trivsel, og dermed heller ikke hvilken betydning fraværet af karakterer kan få. Karakterer kan i nogle tilfælde øge det oplevede karakterpres blandt elever og dermed påvirke elevernes trivsel negativt. Forskningen peger i den forbindelse på, at elever oplever karakterer forskelligt. Nogle elever oplever karakterer som vigtige tilbagemeldinger i forhold til faglig udvikling, og som en positiv motivationsfaktor. Dette gælder særligt elever, der klarer sig godt og har tiltro til egne evner. Elever med svagere fagligt udgangspunkt oplever derimod ofte lavere motivation, når de modtager karakterer.²

For denne gruppe kan karakterer føre til defensive strategier, hvor energien fokuseres på at undgå at blive afsløret i ikke at kunne nok. Det kan f.eks. betyde, at de ikke deltager aktivt i undervisningen, ikke stiller spørgsmål og ikke beder om hjælp.³ Der er ligeledes forskning, der finder, at karakteren flytter elevens motivation, så formålet for eleven bliver at modtage en god karakter fremfor at lære nyt.⁴

Forskningen er mere entydig mht. det gunstige i at give formative feedback. Formativ feedback er med til at gøre eleverne opmærksomme på deres faglige ståsted og give dem indsigt i deres faglige udviklingspunkter.⁵ Tidligere undersøgelser peger endvidere på, at formativ feedback mindsker fokus på

¹ Parterne i Sammen om Skolen er Danmarks Lærerforening, Skolelederforeningen, KL, Danske Skoleelever, Skole og Forældre, BUPL og Børne- og Kulturchefforeningen.

² Lundahl, Christian, Magnus Hultén, Alli Klapp, Larissa Mickwitz. 2015. BE-TYGENS GEOGRAFI. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25a3a/1555422955412/Betygens-geografi_VR_2015.pdf; Alison C. Koenka, Lisa Linnenbrink-Garcia, Hannah MoshontzKayla M. Atkinson, Carmen E. Sanchez, and Harris Coope. 2019. A meta-analysis on the impact of grades and comments on academic motivation and achievement: a case for written feedback.

³ Notat 7: Notat om karakterer, læring og motivation. Ekspertgruppe for ændring af karakterskalaen. <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf20/okt/201001-7--notat-om-karakterer--laering-og-motivation.pdf?la=da>; Alison C. Koenka, Lisa Linnenbrink-Garcia, Hannah MoshontzKayla M. Atkinson, Carmen E. Sanchez, and Harris Coope. 2019. A meta-analysis on the impact of grades and comments on academic motivation and achievement: a case for written feedback.

⁴ Alison C. Koenka, Lisa Linnenbrink-Garcia, Hannah MoshontzKayla M. Atkinson, Carmen E. Sanchez, and Harris Coope. 2019. A meta-analysis on the impact of grades and comments on academic motivation and achievement: a case for written feedback. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01443410.2019.1659939?journalCode=cedp20>

⁵ Hansen, Line Asp, Bent Sortkær Pedersen; Gitte Sommer Harris. 2019. Vidensnotat: Præstationskultur, feedback og mindset. VIA University College. https://www.ucviden.dk/ws/portalfiles/portal/107139780/Vidensnotat_Præstationskultur_feedback_og_mindset.pdf

præstationer og øger fokus på læring og udvikling. Flere studier viser, at dette både skaber større motivation og bedre faglige resultater blandt eleverne⁶. Formativ feedback kan desuden mindske karakterpresset blandt eleverne. Herunder særligt de elever, som klarer sig mindre godt fagligt.⁷

En potentiel udfordring ved at erstatte karakterer med formativ feedback er, at formativ feedback ikke i samme grad som karakterer giver information om elevernes faglige niveau. Et tidligere forsøg med karakterfri hverdag på skoler i Århus Kommune⁸ viser, at det for nogle elever var frustrerende ikke at modtage en karakter, da de oplevede, at den øvrige feedback ikke gav dem et tilstrækkeligt klart billede af deres faglige niveau. Endvidere oplevede mange elever en uoverensstemmelse mellem feedbacken i hverdagen og standpunktskarakteren. Feedbacken er ofte formuleret mere anerkendende og positivt, og signalerer derfor en højere karakter, end eleven faktisk ender med at modtage.

Et forsøg med karakterfrihed i 1.g konkluderede tilsvarende, at eleverne havde et ambivalent forhold til karakterer.⁹ Karakterfriheden mindskede i visse tilfælde elevernes oplevelse af pres og styrkede relationer til klassekammerater og lærere, men samtidig efterspurgte eleverne klarhed om deres faglige niveau. En udfordring i denne sammenhæng var, at eleven ofte forsøgte at oversætte den formative (ofte mundtlige) feedback til en karakter, hvilket stod i vejen for at modtage feedbacken, som den var tiltænkt.

Flere af de karakter- og prøvfri friskoler, som STUK har talt med, oplever omvendt ikke, at eleverne savner karakterens entydige information fagligt ståsted. Disse skoler mener selv, at det er et spørgsmål om vane og kultur. Skolerne adskiller sig dog også grundlæggende fra folkeskolerne i dette forsøg, idet eleverne på disse friskoler ikke skal forberedes på at modtage en afsluttende karakter.

I forlængelse heraf stiller flere af friskolerne spørgsmålstejn ved, om feedbacken – i fraværet af karakterer – overhovedet bør indeholde information om elevens faglige niveau, og om det er vigtigt for eleven at kende sit faglige ståsted. En skole pointerer, at feedbacken kan miste værdi, hvis den bliver en 'karakteroversættelse', og at man i så fald lige så godt kan give en egentlig karakter. Feedbacken skal kunne noget andet, og skal have fokus på at følge den enkelte elevs progression frem for at sammenligne eleven op mod et bestemt niveau. Flere skoler har tilsvarende en opfattelse af, at eleverne godt ved, hvor de ligger sammenlignet med andre, og at skolen ikke skal understøtte denne sammenligning yderligere.

I forbindelse med praksisafdækningen har de adspurgte skoler givet en række anbefalinger til arbejdet med god feedback. Nogle peger på vigtigheden af præcis feedback med direkte anvisninger, mens andre peger på vigtigheden af, at eleven vurderes ud fra den enkeltes egne forudsætninger. Samtidig peges der på vigtigheden af at skabe en god lærer-elev-relation. Flere af skolerne nævner, at de i høj grad anvender mundtlig feedback enten i stedet for den skriftlige eller som opfølgning på den. Endelig fremhæves betydningen af en læringskultur, der ikke beror på sammenligning mellem elever.

En række studier fremhæver, at ikke alle former for feedback er lige hensigtsmæssige. Feedback på opgaveløsning og løsningsstrategier er særligt gavnlige for elevernes læring og trivsel, hvorimod feedback på 'selvniveauet' i form af f.eks. ris og ros, som er afkoblet fra den konkrete opgave, kan have negativ indflydelse på elevernes læring.¹⁰ God feedback er karakteriseret ved at være konkret og specifik i forhold til den situation, feedbacken adresserer, og det skal være tydeligt for eleverne, hvad der skal til for at udvikle sig yderligere.

---

6 Black, Paul, og Dylan Wiliam. 2010. "Inside the Black Box: Raising Standards through Classroom Assessment". Phi Delta Kappan 92 (1): 81–90. <https://doi.org/10.1177/003172171009200119>

7 Hattie & Timperly 2007: The Power of Feedback; <http://www.columbia.edu/~mvp19/ETF/Feedback.pdf>; Lundahl et al. 2015: Betygens Geografi: https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25a3a/1555422955412/Betygens-geografi_VR_2015.pdf; Skolforskningsinstitutet. 2018. Feedback i skrivundervisningen. Systematisk oversigt. <https://www.skolfi.se/forsknings-sammantallningar/publicerade-systematiska-oversikter/feedback-i-skrivundervisningen/>; Wisniewski et al. 2022: The Power of Feedback Revisited: A Meta-Analysis of Educational Feedback Research <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.03087/full>

8 VIA University College. 2021. Karakterfri hverdag i fire udvalgte skoler i Aarhus Kommune – afsluttende rapport.

9 Danmarks Evalueringsinstitut (2020) Forsøg med karakterfri 1.g. slutrapport for skoleårene 2017/2018 og 2018/2019. [Forsøg med karakterfri 1.g. - Slutrapport for skoleårene 2017/2018 og 2018/2019](https://eva.dk/karakterfri-1-g-Slutrapport-for-skoleaarene-2017-2018-og-2018-2019) (eva.dk)

10 Birgit Harks et al. 2013. The effects of feedback on achievement, interest and self-evaluation: the role of feedback's perceived usefulness: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01443410.2013.785384>. John Hattie. 2012. Visible Learning for Teachers. Oxon: Routledge.

3 Indsatsbeskrivelse: Afprøvning af karakterfrihed og skriftlig feedback

—

—

Dette afsnit indeholder indsatsbeskrivelsen for forsøg med karakterfrihed og skriftlig feedback. Skolerne vil foruden indsatsbeskrivelsen også få supplerende materiale, der understøtter forsøget.

3.1 Formål med forsøg med karakterfrihed og skriftlig feedback

Formålet med karakterfrihed og skriftlig formativ feedback er at afprøve, om dette kan bidrage positivt til elevernes trivsel og motivation.

Følgende rammer gælder for forsøget:

- De deltagende skoler forpligter sig til at undlade at give løbende standpunktskarakterer i 8., 9. klasse og 10. klasse i de fag, skolen deltager med, ligesom skolerne i disse fag heller ikke skal give andre karakterer i undervisningen, f.eks. for løste opgaver og mundtlig deltagelse.
- Afsluttende karakterer i hvert fag, der skal noteres på bevis for folkeskolens afgangseksamen, skal fortsat gives.
- De deltagende skoler forpligter sig samtidigt til at bruge andre feedbackmetoder, som giver eleven viden om eget standpunkt og udviklingsmuligheder i forhold til det enkelte fags mål. Dette skal som minimum ske i form af en skriftlig formativ feedback, der gives på det tidspunkt og i de fag, hvor skolen ellers ville give standpunktskarakterer. Skolerne er derudover frie til at give formativ feedback i det omfang og i den form, der lokalt ønskes.

3.2 Indsatsens målgruppe

I afprøvningen af forsøget med karakterfrihed og skriftlig feedback er målgruppen elever i folkeskolens 8., 9. og 10. klasse. Da afprøvningen sker over to skoleår vil de elever, der starter i 8. klasse i skoleåret 2023/24 deltage begge skoleår,¹¹ mens de øvrige årgange, som i forsøgsperioden falder inden for målgruppen, vil kunne deltage i ét skoleår. Skoler kan deltage med udvalgte klasser og fag.

Skolen kan beslutte at undtage enkelte elever fra forsøget.

3.3 Retsvirkning

Når skolen får tilsagn om at deltage i forsøget, får skolen herved godkendelse til at fravige fra Folkeskolelovens § 13, stk. 3-4, 1. pkt. samt § 19 h stk. 3, 2. pkt. om, at der skal gives standpunktskarakterer to gange årligt.

Deltagelse i forsøget har ikke betydning for elevernes retstilling i forhold til overgang til ungdomsuddannelse. Standpunktskarakterer ved afslutningen af et fag gives fortsat, og det er fortsat elevens valg, om den frie selvvalgte opgave på 9.- og 10. trin samt projektopgaven skal bedømmes med en skriftlig udtalelse eller karakter.

---

¹¹ Tilsvarende gælder også de elever, der starter i 9. klasse i skoleåret 2023/24 og herefter fortsætter i 10. klasse på samme skole.

Skolens leder skal fortsat udfærdige et bevis for folkeskolens afgangseksamen for hver elev, der går ud af skolen efter 7., 8. eller 9. klassetrin.

Da eleverne fortsat får afsluttende standpunktskarakterer, vil de afsluttende karakterer udgøre de faglige forudsætninger i uddannelsesparathedsvurderingen. Skolerne i forsøget vil med hensyn til den foreløbige uddannelsesparathedsvurdering, der anvendes til ansøgning til ungdomsuddannelser, blive opfattet som "karakterfri skoler". For en elev på en sådan skole, der ikke giver standpunktskarakterer eller tilsvarende, afgør skolen, om de faglige forudsætninger er opfyldt. Karakterfriheden har således ingen betydning for vurderingen af en elevs uddannelsesparathed.

3.4 Forståelse af karakterfrihed og skriftlig formativ feedback

Eleverne i forsøget skal opleve et karakterfrit læringsmiljø. Karakterer forstås derfor både som de standpunktskarakterer, der gives ifølge folkeskoleloven, samt de 'hverdagskarakterer', der kan gives som bedømmelse af diverse løbende opgaver og afleveringer i undervisningen. Begge disse karaktertyper skal undlades på forsøgsskolerne. De eneste karakterer, eleverne på de deltagende skoler skal møde, er afsluttende standpunktskarakterer i fag samt karakterer ifm. Folkeskolens afgangseksamen og 9-klasseprøver.

Omkring det tidspunkt, hvor eleven ville skulle have haft standpunktskarakterer skal eleven i stedet modtage skriftlig formativ feedback i de fag, der er omfattet af forsøget. Formativ feedback er tilbagemeldinger med det formål at fremme læring fremfor at vurdere en præstation. Således er den formative feedback fremadskuende og beskæftiger sig med, hvordan eleven når næste zone for faglig udvikling. Eleven skal have indsigt i sine faglige udviklingsmål og være i stand til at sammenligne dette med sit aktuelle niveau. Feedbacken skal således både bidrage til at tydeliggøre elevens aktuelle faglige ståsted og udviklingsmuligheder i forhold til at forbedre dette.

Skolerne skal i forbindelse med forsøget udvikle et lokalt tilpasset format for den skriftlige formative feedback. Det er ikke et krav, at der udarbejdes en separat skriftlig feedback for hver disciplin, der normalt ville blive givet standpunktskarakter for i det enkelte fag (eksempelvis læsning, retskrivning, skriftlig fremstilling og mundtlig dansk). I stedet skal feedbacken fokusere på det, der vurderes væsentligst ift. elevens udviklingsmuligheder i det pågældende fag.

Den skriftlige formative feedback, der skal erstatte karakterer i forsøget, skal virke sammen med den løbende formative feedback, der gives som led i undervisningen.

3.5 Implementeringsforudsætninger

Nedenfor fremhæves en række centrale forudsætninger for en vellykket implementering af forsøget. De vedrører først og fremmest forhold, der i større eller mindre grad gør sig gældende på den enkelte skole forud for forsøget, men de er samtidigt relevante at være opmærksomme på undervejs for at imødekomme potentielle udfordringer.

Opbakning fra skolebestyrelse

Skolens ledelse bør træffe beslutningen om at tilmelde sig forsøget i samarbejde med skolebestyrelsen for at sikre deres opbakning til forsøget og for at inddrage forældreperspektivet.

Prioritering af ressourcer

Kvalificeret skriftlig og individuel feedback til eleverne og opfølgning herpå vil alt andet lige tage mere tid for lærerne end at give en karakter. Ledelsen bør derfor sikre, at der er de nødvendige ressourcer til stede. Ligeledes er det afgørende, at organiseringen på skolen understøtter den fælles udvikling, tilpasning og refleksion i afprøvningsfasen.

Opbakning fra de deltagende lærere

Det er vigtigt, at de deltagende lærere i udskolingen bakker op om forsøget, fordi lærerne foruden at formulere selve den skriftlige, periodiske feedback, også står for at introducere og forklare forsøget og motivationen bag for eleverne. Derfor forventes lærerens indstilling til forsøget og håndtering af den skriftlige formative feedback i klassen at have stor betydning for, hvordan eleven opfatter karakterfriheden og den feedback, der træder i stedet. Graden af lærerens opbakning til forsøget vil også være med til at understøtte kvaliteten af skriftlige formative feedback.

Praksis på skolerne: Løbende formativ feedback i undervisningen

Alle skoler beskæftiger sig både i den daglige undervisning og ved f.eks. skole-hjemsamtaler med feedback, blandt andet når eleverne får at vide, hvordan de kan forbedre sig, og hvad de allerede gør godt. Forventningen er derfor, at der vil være et vist niveau af kompetencer og viden om, hvordan man giver god feedback til stede hos lærerne. Fokuset på formativ feedback kan dog være mere eller mindre ekspliciteret på den enkelte skole. Nogle skoler har i deres udviklingsarbejder haft meget fokus på feedback, så der er skabt en fælles metodik og tilgang, mens det på andre skoler er mere individorienteret og fagafhængigt, hvor meget og hvordan der gives feedback. Det forventes, at de skoler der har etableret en god praksis for løbende formativ - og som har et fælles sprog omkring hvordan der gives feedback - vil have lettere ved at udforme den skriftlige feedback og koble den løbende hverdagsfeedback.

Praksis på skolerne: Omfanget af hverdagskarakterer inden forsøgets start

Forsøget indebærer, at der ikke skal gives karakterer i hverdagen. Der kan være stor variation blandt skoler og lærere ift. hvor ofte, de i dag benytter sig af hverdagskarakterer. Sjældent brug af hverdagskarakterer er ikke nødvendigvis en forudsætning for vellykket implementering. Dog vil forsøget givet vis forekomme som en mere indgribende ændring, hvis skolen har tradition for hyppig brug af hverdagskarakterer. Dette vil formentligt særligt gælde lærerne, der næsten udelukkende benytter sig af karakterer for at kommunikere om elevens ståsted. Her vil det kræve et pædagogisk og organisatorisk fokus at sikre kvalitet i den formative skriftlige feedback. Ligeledes kan der være 9. klasse-elever, som allerede har vænnet sig til karaktergivning og er optaget af at følge deres faglige niveau gennem karakterer. Her vil det kræve et større fokus på at få vist eleverne, hvorfor det kan være nyttigt og højner læringen, når den skriftlige formativ feedback erstatter traditionel karaktergivning. Ledelsen bør derfor være opmærksom at understøtte denne omstilling, som kan forekomme mere eller mindre omfattende.

3.6 Kerneelementer i indsatsen

Kerneelementer er de aktiviteter, der tilsammen udgør indsatsen. Elementerne er hver især af afgørende betydning og støtter gensidigt op om hinanden. Forsøget har syv kerneelementer:

- Karakterfrihed
- Afgivelse af skriftlig formativ feedback
- Skoleledelsen sætter rammer for forsøget
- Lærerne drøfter forsøget
- De deltagende elever inddrages
- Forældre til deltagende elever orienteres
- Skolebestyrelse og elevråd drøfter forsøget

Forsøget handler om karakterfrihed og skriftlig formativ feedback. Disse to kerneelementer er derfor i centrum i figuren nedenfor. At forsøget bliver vellykket forudsætter en række andre aktiviteter, som derfor omgiver selve karakterfriheden og den skriftlige formative feedback. Kerneelementerne består af dialog mellem skolens forskellige aktører og har blandt andet til formål at udvikle den skriftlige formative feedback. De omkringliggende kerneelementer skal blandt andet bidrage til, at den formative feedback bliver så brugbar og motiverende for eleverne som muligt.

Figur 1: De syv kerneelementer

3.6.1 Kerneelement: **Karakterfrihed**

Karakterfrihed	<p>Der skal være karakterfrihed i de fag, som klassen deltager med.</p> <p>Det indebærer, at der hverken gives standpunktskarakter eller karakterer i hverdagen for opgaveløsning, afleveringer og mundligt præstationer. Det er vigtigt, at der er karakterfrihed i hverdagen, sådan at eleverne oplever et karakterfrit miljø i de fag, der er en del af forsøget.</p> <p>Afsluttende karakterer i hvert fag, der skal noteres på bevis for folkeskolens afgangseksamen, gives fortsat.</p>
-----------------------	---

3.6.2 Kerneelement: Afgivelse af **skriftlig formativ feedback**

Afgivelse af skriftlig formativ feedback	<p>I de fag, hvor der er karakterfrihed, skal der afgives skriftlig formativ feedback på de tidspunkter, hvor der normalt afgives standpunktskarakterer. Den skriftlig feedback skal formidles til eleverne og deres forældre. Feedbacken skal indeholde information om elevens faglige udgangspunkt og udviklingsmuligheder, herunder hvordan eleven kan arbejde med at forbedre sig.</p> <p>Derudover kan der løbende gives mundtlig og skriftlig formativ feedback i hverdagen. I forsøget er der ikke krav til, om og hvordan dette skal foregå, men det er vigtigt, at den periodiske skriftlige feedback har en sammenhæng til den løbende formative feedback, der eventuelt gives som led i undervisningen.</p> <p>Den skriftlige formative feedback skal ledsages af en form for mundtlig opfølgning. Dette skal medvirke til, at eleven forstår feedbacken og opfatter den som tiltænkt af læreren. Der stilles ikke krav om format eller omfang for opfølgningen, og den kan med fordel integreres i den eksisterende praksis på skolen eksempelvis i forbindelse med en elevsamtale, skole-hjem-samtale eller lignende. Uanset den øvrige opfølgning anbefales det, at den skriftlige feedback drøftes på skole-hjem-samtaler som grundlag for en samtale om hvordan forældrene kan støtte elevens udvikling.</p> <p>I opfølgningen bør læreren være opmærksom på, at elever kan undervurdere eller overvurdere budskabet i den formative skriftlige feedback, og det anbefales derfor at læreren spørger ind til, hvordan eleven tolker den skriftlige feedback.</p>
---	--

3.6.3 Kerneelement: **Skoleledelsen** sætter rammer for forsøget

Skoleledelsen sætter rammer for forsøget	<p>Skolens ledelse er ansvarlig for at skabe de rette rammer for forsøget og tilrettelægge en proces for gennemførelsen af de øvrige kerneelementer. Ledelsen skal desuden have indblik i, hvordan forsøget skrider frem og sikre den lokale tilpasning og implementering af forsøget.</p> <p>Det er vigtigt, at ledelsen prioriterer medarbejderressourcer til at gennemføre forsøget. Ledelsen skal også beslutte og informere om, hvilke medarbejdere der skal involveres i forsøget samt hvilke klasser og fag, der er omfattet af forsøget.</p> <p>Skoleledelsen beslutter, hvordan forsøget organiseres og forankres. Dette kan være hos skoleledelsen selv, men ledelsen kan også beslutte at forankre projektet hos en koordinator, der f.eks. kan være en lærer, vejleder eller lignende. Det er væsentligt, at forsøget har en central forankring hos leder eller en koordinator for at skabe sammenhæng på tværs af de deltagende klasser. Blandt andet er det væsentligt, at der på skoleniveau skabes fælles forståelse for, hvad god formativ feedback er, og hvad karakterfriheden betyder for undervisningen.</p> <p>Det er derfor også vigtigt, at ledelsen/koordinatoren i så god tid som muligt lægger en plan for gennemførelse af de øvrige kerneelementer. Procesplanen vil afhænge af lokale forhold på skolen samt hvor mange klasser og fag, skolen deltager med.</p> <p>Uanset den valgte proces er det vigtigt, at ledelsen løbende er inddraget i indholdsmæssige beslutninger og drøftelser vedrørende forsøget for at sikre, at beslutningerne flugter med skolens generelle værdier, retning mv.</p> <p>Endelig bør ledelsen – uanset projektets øvrige forankring - holde sig opdateret på forsøgets status og centrale valg i forbindelse henvendelser fra forældre, forvaltning, skolebestyrelse mv. Skolelederen har også ansvaret for at orientere forvaltningen i et passende omfang.</p>
---	--

3.6.4 Kerneelement: **Lærerne** drøfter forsøget

Lærerne drøfter forsøget	<p>De involverede lærere skal drøfte forskellige aspekter af forsøget. Disse drøftelser sker løbende under hele forsøgsperioden og finder sted i de fora, der passer til skolens organisering og deltagelse i forsøget, f.eks. klasseteams, årgangsteams eller nye samarbejdsfora oprettet med henblik på forsøget.</p> <p>Lærerne skal drøfte, hvordan de vil arbejde med den skriftlige formativ feedback i forsøget, og hvordan de kan udarbejde og formidle den bedst mulige feedback inden for de rammer, der er til rådighed. Lærerne bør blandt andet drøfte i hvor høj grad, der skal være et ensartet format for den skriftlige feedback på tværs af fag, og hvordan man bedst kan udvælge de elementer, der gives feedback på.</p> <p>Det vil være forskelligt hvilke erfaringer skolerne har med den formative feedback i udgangspunktet, og det anbefales at lærere sammen med ledelsen drøfter, hvordan de elementer der fungerer godt i skolens eksisterende praksis kan omsættes i forsøget. Det anbefales at lærergruppen sparrer om udarbejdelsen af den skriftlige formativ feedback, så den får så en bliver så konkret og anvendelig for eleven som muligt.</p> <p>Lærerne skal desuden sammen med ledelsen afklare de praktiske foranstaltninger omkring forsøget, blandt andet hvordan og hvornår den skriftlige feedback gives og hvordan opfølgningen skal foregå.</p> <p>Lærerne bør også drøfte, hvordan de bedst introducerer eleverne for forsøget og får talt om betydningen af karakterfrihed og feedback. Eksempelvis skal det besluttes, om elevinddragelsen skal ske separat i hvert af forsøgets fag, eller om der skal tages en samlet drøftelse på tværs af fag, hvor de relevante lærere deltager. Det anbefales dog, at alle lærere skal give skriftlig formativ feedback har en opfølgende dialog med eleverne om forsøgets betydning i netop deres fag.</p> <p>Lærerne bør også drøfte, hvordan de kan bidrage til, at karakterfriheden opfattes motiverende af eleverne. Herunder bør lærerne sammen med ledelsen drøfte, hvordan de håndterer eventuel modstand fra elever eller forældre, som ønsker at få karakter.</p>
---------------------------------	---

3.6.5 Kerneelement: **De deltagende elever** inddrages

De deltagende elever inddrages	<p>Lærerne skal præsentere eleverne for forsøget og drøfte betydningen af karakterfrihed og skriftlig feedback. Den forudgående og løbende dialog med eleverne skal bidrage til, at eleverne føler sig trygge ved deltagelsen i forsøget.</p> <p>Det er vigtigt at eleverne er velinformede om betydningen af forsøget, herunder at det ikke påvirker deres muligheder efter folkeskolen, og at der vil blive givet en afsluttende standpunktskarakter, som kommer på afgangsbeviset. Eleverne skal også orienteres om de evalueringsaktiviteter, som eleverne skal deltage i som led i forsøget.</p> <p>Lærerne skal også tale med eleverne om, hvad god feedback er, og hvordan den kan bruges. Det anbefales at eleverne introduceres for det format, læreren påtænker at den skriftlige formative feedback skal have, da det er vigtigt for lærerne at vide, om modellen for feedback giver mening for eleverne, eller om der er behov for at lave ændringer.</p> <p>Det er afgørende for forsøget at eleven kan se værdien i den formative feedback, og ikke betragter den skriftlige feedback som noget, der skal "oversættes" til en karakter. Andre elever vil potentielt kunne opfatte karakterfriheden som kravløs. Det anbefales i den forbindelse at læreren betonere værdien i at fokusere på udvikling frem for resultater og italesætter hvilke forventningerne, der stilles til eleverne i et karakterfrit miljø.</p> <p>Endelig bemærkes det, at der blandt nogle elever kan være efterspørgsel på karakterer, hvilket læreren bør være forberedt og opmærksom på. Ligeledes forventes eleverne at have forskellige reaktioner på og forståelser af feedbacken.</p>
---------------------------------------	--

3.6.6 Kerneelement: **Forældre til deltagende elever** orienteres

Forældre til deltagende elever orienteres	<p>Samtidigt med at eleverne præsenteres for forsøget sendes en skriftlig orientering om forsøget til deres forældre. Formålet er at give forældrene indsigt i forsøgets formål, indhold og implikationer. Eksempelvis skal forældrene vide, at eleverne helt som normalt vil modtage et afgangsbevis med standpunktskarakterer, samt at deltagelse i forsøget ikke påvirker elevernes optagelse på ungdomsuddannelse.</p> <p>Forældrene orienteres også om de evalueringsaktiviteter, der er knyttet til forsøget. Skolen beslutter, om det er skoleledelsen, koordinatoren eller én af klassens lærere, der er afsender på orienteringen.</p> <p>Forældrene skal som udgangspunkt ikke inddrages i den lokale tilpasning, da forældreinddragelsen sker gennem skolebestyrelsen. Det skal dog være tydeligt for forældrene, hvor de kan rette henvendelse ved spørgsmål mv. Det er op til den enkelte skole, om de skriftlige orienteringer skal følges op af et forældremøde eller lignende.</p>
--	--

3.6.7 Kerneelement: **Skolebestyrelse og elevråd** drøfter forsøget

Skolebestyrelse og elev- råd drøfter forsøget	<p>Forud for skolens tilmelding til forsøget har skoleledelsen sikret sig skolebestyrelsens opbakning. Senest ved skoleårets første skolebestyrelsesmøde orienteres skolebestyrelsen om skolens deltagelse i forsøget samt formålet, rammerne og indholdet i forsøget. Skolebestyrelsen skal herefter periodisk orienteres om status på forsøget, og kan når det er relevant, blive inddraget i beslutninger vedrørende forsøget.</p> <p>Forsøgets koordinator aftaler desuden med elevrådsformanden om elevrådet skal inddrages og orienteres særskilt på elevrådsmøder, eller om denne inddragelse skal ske gennem skolebestyrelsen, hvor elevrådet også er repræsenteret.</p>
--	--

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET